GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 72.

We Srodę Dnia 8 Września 1802

Z Wiednia d. 1. Września.

J. C. K. M. na przełożenie sobie wszystkich erekcyy na fundacyyne konwikty, raczył nayłaskawiey przywrocenie ich postanowić, i na ten koniec wyznaczył nadworną kommissyą, ażeby, ta, ile tylko okoliczności dozwolą, urządziła ich stosownie do woli fundatorów.

J. C. K. M. raczył stosownie do nadwornego dekretu pod d. 29 Czerwca sekretarza przy C. K. tabaczno-stęplowey administracyi, Pawła Amanda Wannera, przez wzgląd na iego długo letnie zasługi, od pracy uwolnić i przy całkowitey dotąd pobieraney pensyi nayłaskawiey zostawić.

Franciszek hrabia Szechenyi w Węgrzech, C. K. aktualny konsyliarz i podkomorzy, gorliwy opiekun i miłosnik nauk, ofiarował J. C. K. M. z wielką pracą i kosztem zbieraną przez wiele lat, tyczącą się królestwa węgierskiego i iego przyległych prowincyy, znaczną bibliotekę. Prawdziwie patryotyczny ten dar nie tylko mile od Nayiaś: Pana przyięty został, ale nadto stosownie do myśli tego ślachetnego Hrabiego wyrażoney w prozbie do Arcy Xcia Jmć Palatyna raczył J. C. K. M. zezwolić, aby ten szacowny zbior, z drukowanych Xiążek, rękopismow, map, kopersztychow i t. d. składaiący się, dla publicznego użytku w osobney sali w Budzie pod dozorem bibliotekarza był złożony; nadto dopraszał się wspomniony Hrabia, aby ten z familii iego, który naywiększe zasługi w oyczyznie położył, miał prawo podawać J. C. K. M. trzech zdatnych kandydatów na bibliotekarza, iednak zawsze ma bydź wzgląd miany na nauczycieli teyże familii. J. C. K. M. chcąc zaś dadź dowod swego Naywyższego ukontentowania za tak godny naśladowania czyn, zostawił hrabiemu Szechenyi moc stanowienia poki tylko żyie bibliotekarza, kancelistę i usługacza przy tey bibliotece.

W Prezburgu odbyło się d. 24 dwudzieste siódme posiedzenie seymu. Wyznaczona deputacya pod prezydencyą *Judex Curiæ* odbywa ciągle swoie naradzenia.

Z Brynu d. 31. Sierpnia.

Z odebranego świeżo z Konstantynopola listu pod d. 29 Lipca dowiaduiemy się, że kapitan basza ieszcze z swoim woyskiem w polu stoi i o kilka mil daley postąpił. Sciąga także ieszcze posiłki w celu, ieżeliby Pasman O-

glu niechciał ſię przez rozpoczęte z nim negocyacye przez kapitulacyą Porcie poddadź, ażeby znaczną siłą na niego uderzył. Widać tedy z tey wiadomości, że rozgłoszone przez gazety poddanie ſię Pasman Oglu, ieszcze nie naſtąpiło, owszem zupełnie od rozpoczętych z nim negocyacyy zależy.

Inne hordy rozboynicze (dodaie tenże liſt) same ſię przez ſię rozsypały, tak iż teraz można bezpieczno podrożować.

Angielski jenerał Stuart przybył do Konſtantynopola, i oświadczył Porcie, że iuż odebrał rozkaz, ażeby resztę będących ieszcze w Egipcie angielskich woysk ſtamtąd wyciągnął i na inne przeznaczenie użył, wszelako ofiaruie ieszcze pośrednictwo swoie przeciw buntowniczym bejom, i ieſt gotów woyska swoie na ich upokorzenie obrocić. Porta podziękowała mu bardzo ślicznie za tę przyiacielską ofiarę, ale że czuie ſię dosyć silną do upokorzenia ich własnemi siłami.

Tayny sekretarz ſtanu, Eſſaid Mohamed powrocił z Paryża do Konſtantynopola, i przywiozł ratyfikacyą zawartego pod d. 25 Czerwca między Francyą i Portą traktatu pokoiu. Podług niego przywrocone są wszyſtkie dawnieysze związki przyiaźni: Francuzi maią wolną żeglugę na czarnem morzu i prawo trzymania, gdzie im ſię tylko podobać będzie, agentów lub konsulów. Zapewniono także obu ſtronnym poddanym powrocenie maiątku, który im wczaſie woyny zabrany zoſtał. Jeżeli ten oſtatni warunek ściśle wykonany zoſtanie, tedy Porta nie małą będzie muſiała zapłacić summę, ieżeli obeyście ſię iey z francuzkiemi kupcami nie było przesadzone.

Z Genui d. 5. Sierpnia.

Oto ieſt liſta rozboiow, ktore od pół roku Dey algierski na wielu mocarstwach europeyskich wyrządza. Nie tak się dziwić trzeba chciwości łupieży, iako raczey śmiałości tego barbarzyna, ktory się pewnie bydź panem świata mniema, ponieważ ze wszystkiemi mocarstwy tak iak hołdownikami postępuie. Wymaga on opłat nawet od xiążąt afrykańskich iednegoż z nim wyznania będących, co dowodzi, że u Algieranów nic świętego nie ma. — Treść ich zdobyczy iest naſtępuiąca:

Hollandya, Szwecya i Dania w ostatnich dwóch latach dały Algierowi podarki, które podług traktatow do 16,500 twardych piaſtrow wyniosły. A że znowu potrzeba było oswobodzić agentów od napaści, wypadało pomnażać upominki, które do 75,000 piastrów wyniosły.

Hiszpania darowała Algierowi, dla odzyskania 3ch zabranych ſtatkow, 3 liniowe okręty i 2 fregaty. To podwoiło dumę Deja, i Hiszpania dla uniknienia woyny musiała Dejowi zapłacić 60,000 piastrow, iego miniſtrom 20,000, żydom za ich *bona officia* 5000, za wykupno okrętow 20,000, a w podarunkach, które miniſter hiszpański dał Dejowi 40,000 piaſtrow. Nadto Hiszpania musi corocznie dostawiać uzbroioną fregatę, ktora się ma do Konstantynopola udawać, i ztamtąd amunicye przywozić. Uzbroienie takiey fregaty kosztuie naymniey 20,000 piastrów.

Dey żąda od Anglików za skonfiskowane mu przez admiralicyą towary 180,000 piaſtrow, i oświadczył, że ieżli ta summa w 4 miesiącach nie będzie mu zapłacona, tedy woynę Anglii wyda.

Od Francyi domaga się Dey oprocz zwyczaynych podarkow 35,000 piaſtrow corocznie, ieszcze 200,000 piaſtrow upominku nadzwyczaynego.

Agent szwedzki Acrell, ktory tym cza-

sowo acz nie długo konsulat sprawował, zapłacił zwyczayne upominki, pod warunkiem ażeby one nowemu agentowi P. Norderling służyły. Dzis Dey wymaga znowu po nowym agencie 50,000 piastrow.

Agent dunski był niedawno przed Deja przywołany. Żądano od niego 100,000 piastrow, i 4 tylko miesiące do wypłacenia onych pozwolono. Procz tego dwor Duński musi darować Deiowi ieden okręt naymniey 12,000 piastrow wartaiący.

Zabrali Algeranie Portugalczykom fregatę z 312 ludźmi, między któremi znaydował się syn admirała. Oprocz innych wielkich pretensyy za okop syna admiralskiego, domaga się Dey 200,000 piastrow; za resztę niewolnikow zapłacił dwor lizboński 624,000 piastrow, upominki przy negocyacyi 20,000 piastrow wyniosły, a strata fregaty powinna bydź naymniey 50,000 piastrow rachowana. Dodaymy do tego 7 portugalskich statkow przez Algieranow zabranych, których ładunek 120,000 piastrow szacuią.

Zabrano 75 neapolitańskich i genueńskich niewolnikow, za których wykupno 187,500 piastrow dano.

Tak więc Dey w przeciągu pòł roku zyskał na mocarstwach europeyskich 1,818,500 twardych piastrow.

Beiowie Tytteru, Konstantyny i Maskary złożyli niedawno Deiowi zwyczayny haracz, a Dey się od nich ieszcze 400,000 piastrow domaga. Nadto Dey kazał beiowi Konstantyny z całem woyskiem przeciw Tunetowi wyciągnąc, od którego państwa żąda 700,000 piastrow. Tak Algier w tym roku wybrał od Afrykanow 1,100,000 piastrow.

Obywatel Durazzo Dożą naszey Rzpltey mianowany dzisiay na swoię nową dostoyność installowanym został. Procz członków senatu, minister francuzki Salicetti, jenerał Gardan z swoim wyższym sztabem, sprawuiący interessa dworu Madryckiego, tudziesz baron Schubart, minister Króla Jmc Duńskiego przy dworze Neapolitańskim, na tey uroczystośc przytomnemi byli.

Z Aszafenburga d. 20. Sierpnia.

Deputacya od miasta Frankfurtu udała się wczoray podług używaynych ceremoniy na audyencyą do Elektora Jmć i oddała mu zwyczayne podarunki. Dziś zrana deputacya od kapituły S. Bartłomieia w Frankfurcie miała audyencyą i obydwie deputacye miały honor bydź zaproszonemi na obiad od Elektora Jmć.

Miasto Erfurt i iego okolice na d. 17 b. m. nie były ieszcze zaięte przez woyska pruskie; mowią, iż między Prusami i Saxonią rozpoczęła się negocyacya o zamianę tego kraiu.

Z Medyolanu d. 12. Lipca.

Przybyły wczoray nadzwyczayny goniec z Paryża przywiozł nam wiadomość, iż Napoleon Bonaparte dożywotnim konsulem Rzpltey francuzkiey mianowany został.

Rząd nasz chcąc zapobiedź niedostatkowi żywności który zbytne susze sprawicby mogły, mniemał iż czas teraz iest użyc ostrzeżenia umieszczonego w konwencyi zawartey z baronem Moll względem wywozu zboża; stosownie zatym do tego, konwencyą pomienioną uchylił.

Dla uczynienia wyboru pomiędzy bardzo znaczną liczbą osób żądaiących bydź umieszczonemi w kollegium narodowym w Pawii, nakazano, aby wszyscy o mieysce w nim proszący, w przeciągu iednego miesiąca ministrowi wewnętrznemu podali swe prożby w których wyrazic maią departament w którym się rodzili, wiek, familią, oraz nauki iakie iuż odbyli, tudziesz udowodnic powini stan ubostwa &c.

)2(

Z Paryża d. 18. Sierpnia.

Sławny Herschel, który się tu przez miesiąc bawił iuż do Londynu wyiechał. Był on na wielu posiedzeniach instytutu narodowego, gdzie z szacunkiem winnym iego nauce i zasługom był przyymowany.

Dziennik paryzki donosi, że pierwszy konsul nie pod znakiem Panny, ale pod znakiem Lwa się urodził.

Od kilku dni widzimy w muzeum starożytności wystawieny ułamek płaskorzeźby (bas-relief) przywieziony z Aten z świątyni Minerwy. Perykles zlecił wystawienie tey świątyni sławnemu Fidyaszowi, który miał tam naywyższy dozor i wszystkie rzeźby albo sam uskuteczniał, albo podług swoich rysunków wygotowywać kazał. Można więc ten ułamek za dzieło Fidyasza uważać.

Z Mont Marsan donoszą, że w departamencie des Laudas grad 32 gromad spustoszył.

Gdy 21 półbrygada przechodziła d. 11 Sierpnia przez Clermont Ferrand stolicę departamentu Puys du Dome, uyrzała obelisek, który obywatele na cześć jenerała Dessaix dowodzącego w Egipcie 21 półbrygadą wystawili, na ten widok rozległy się po szeregach okrzyki: "Uczciymy cienie iego.,, Brygada uformowała czworgran, który był iey zwyczaynym obrotem, muzyka brzmiała żałośnie woyska przeciągnęły z bronią około obelisku, a karabinierowie ostrzyli na podnożku pałasze.

Cały trybunat wczoray oddał wizytę konsulom Cambaceresowi i Lebrunowi. Mieszkańcy Montpellieru znayduiący się w Paryżu wysłali szczególną deputacyą do Cambaceresa, który się w Montpellierze urodził.

Angielski goniec stanu przybył z depeszami od swoiego rządu do Kale, skąd przez Bruxellą udał się do Berlina.

Kantony Szwitz, Ury i Urterwalden napisały d. 27 Lipca do naszego posła w Bernie ob. Werninaka z prożbą, ażeby wyrobił u rządu francuzkiego, odłączenie 3 tych kantonow od Rzepltey helweckiey. W tym liście między innemi znayduie się myśl następuiąca: "Gdy iest wymuszone i nieszczęśliwe małżeństwo, niemasz innego sposobu ratowania oprocz rozwodu.,,

Król Hiszpański ustanowił osobną kassę z potrzebnemi dochodami, dla ułatwienia na przyszłość wypłaty obligacyy danych na skarb królewski.

Konsulowie wyrokiem swoim nakazali, ażeby w portach Kolonii i Moguncyi ustanowiono składy na obce zakazane, nie zakazane, osadowe i inne towary. Potrzebne do tego budowle maią kupcy tych miast swoim powystawiać kosztem.

Matka pierwszego konsula znaydowała się na ceremonii poświęcenia swoiego brata Fesza na arcybiskupstwo liońskie.

Robotnicy wełnianey rękodzielni w Rouen przysłali prożbę do pierwszego konsula, ażeby nie wolno było wprowadzać towarów angielskich do Francyi, gdyż w tym przypadku ichby rękodzielnie upaśdź musiały.

Dnia 20. Sierpnia.

Trzeci konsul Lebrun wyprowadza się z Tullieri. Przygotowano dla niego wspaniały pałac na honoroskiey ulicy na przeciwko placu Wandom. Dla pierwszego konsula na zimowe mieszkanie przygotowuią zamek wersalski. Ludwik Bonaparte kupił za znaczną summę dom, który młody Simon z Bruxelli wystawił i przyozdobił na ulicy prowanckiey. Konsul Cambaceres odmienia także swoie mieszkanie, albowiem dawnego Luwru skrzydło (pavillon) domu Elbeuf i skrzydło domu Lonqueville zburzone będą. Towarzystwo Robillard, maiące w tym ostatnim domu skład tabaki ofiarowało rządowi znaczną summę

prosząc o przedłużenie czasu, ale rząd tego nie przyiął.

List ob. Martyna z Kaienny donosi, że tam drzewka rodzenkowe naywieksze czynią nadzieie, a ieżeli nie przeszkodzi żadne nieszczęście, tedy ta osada wiele korzeni handlowi dostarczać będzie.

Wiele półbrygad lekkiey piechoty, które we Włoszech i Szwaycaryi stały, ciągną szybkim krokiem do 24 woyskowey dywizyi gdzie ich część do robienia kanału pomiędzy Sambrą i Skałdą użytą będzie, roboty koło tego kanału, rownie iak i koło kanału St. Quentin będą z iak naywiększą czynnością popierane.

Pani Bourdie Viot znana dawniey pod nazwiskiem margrabiny Dautremont, którą Wolter Safą francuzką nazywał, d. 7 Sierpnia w Bagnots w depatamencie Garde u swoiey krewny w 55 roku życia swoiego umarła.

Dzisiay tu P. Fox wraz z swoią małżonką iest spodziewany. Ma on nadzieię znaleśdź w tuteyszych bibliotekach użyteczne materyały do swoich dzieiow angielskiey rewolucyi 1688 roku a szczegulniey chce się radzić rękopismow Jakoba II., które były w kollegium szkockiem złożone, a dzisiay się w składzie wydziału związkow zagranicznych znayduią. Małżonka P. Foxa iest bywsza Panna Armstead, która wprzod z nim przez lat kilka bezślubnie żyła. Dopiero za przybyciem do Francyi swoie z nią małżeństwo ogłosił.

Syn sławnego sztycharza Bartolozzego przysłał ministrowi wewnętrznemu portret pierwszego konsula przez swoiego oyca zrobiony. Minister odpisał mu w nayobowiązańszych wyrazach, i zaprasza iego oyca chcącego się do Portugalii wynieść, aby raczey we Francyi osiadł.

Minister Chaptal kupił zamek Chateloup od Xcia Choiseul Gouffier za 200,000 frankow.

Z rokiem 11 rozpoczną się roboty około zamku Louvre, dla przygotowania budynku do przyięcia biblioteki narodowey i wywiezionych z Włoch starożytności. Wyznaczono na ten koniec 25,000 fr. miesięcznie.

P. Calonne iuż do Londynu wyiechał; pochlebiał on sobie na prożno, że będzie umieszczony przy naszym skarbie, który pod wybornem zawiadownictwem zostaie.

Nie dawno z kassy opatrzoney 3ma zamkami należącey do honorowego pułku ukradziono assygnatow za 180,700. Trzey niecnoty, którzy kluczow dobrali i te między siebie podzielili, zostali od policyi wyśledzeni i przyaresztowani. Znaleziono ieszcze przy nich 17000 frankow.

Rymopis Delille iuż tu z Londynu powrocił. Malarz Danloux zrobił iego bardzo piękny portret.

Gdy d. 14 Lipca obchodzony był w Ajaccio na Korsyce, radca stanu Miot jeneralny zawiadowca tey wyspy, miał stosowną mowę. Rynek tego miasta, gdzie się Bonaparte urodził będzie odtąd imię iego nosić, a nędzne to miasteczko ma bydź do lepszego stanu przyprowadzone. Na Korsyce 45,000 obywateli zadożywotnim konsulatem Bonapartego głosowało.

Drugi i trzeci konsulowie odebrali także z departamentow wiele powinszowań.

Ponieważ Paryż cierpi niedostatek zdrowey, wody, zatem rzeka Ourca ma bydź sprowadzona do Paryża; ta robota, która się na nowy rok zacznie ma bydź w 2ch latach skończona.— Paryżanie wydawali dotąd za wodę co rocznie 6 mill. Dla wynadgrodzenia kosztow na sprowadzenie rzeki Ourki będzie włożony podatek po 1 frankow 23 centymow od beczki wprowadzonego tu wina, który aż do końca 21 roku trwać będzie.

Z rozkazu pierwszego konsula pomiędzy St. Cloud i Paryzem poczta listowa będzie ustanowiona.

D. 17 Sierpnia w Caylus w departamencie Lot było przy naypięknieyszey pogodzie trzęsienie ziemi.

Sławny aktor Larivée przybył do Paryża.

Kaiman (rodzay Krokodyla), którego jenerał Leclerc chciał żywo do Francyi przysłać, zdechł wczasie nawałności. Już go tu przysłano do muzeum narodowego, a Cuvier będzie go rozbierał.

P. Montlosier zapowiedziawszy wpoprzedzaiących numerach *Kuryera Londyńskiego*, o mniemanym podziele państwa tureckiego, zwraca się do tegoż przedmiotu i żartuiąc mowi: " Co za szczęście i pomyślnośc dla rodzaiu ludzkiego gdy podział państwa tureckiego przyydzie do skutku! nayprzod nie będzie iuż więcey biskupow *in partibus*; powtore każdemu wolnò będzie udadź się do Koryntu. Nakoniec dana będzie wielu członkom parlamentu brytańskiego, którzy maią zwyczay odmieniać mieysce, wyspa Delos. Bywszy xiądz dziś senator Syeyes, będzie miał zlecone sobie szukanie w Epikurze konstytucyi dla wyspy Cytery. Niedowiarki wszystkich kraiow udadzą się na zaludnienie Sybaris. Jakobini wskrzeszą Rzepltę lacedemońską z wspolnością kobiet i gruntów. Redaktor Dziennika paryzkiego ubrany będzie za Appolina i oddana mu będzie skała Delficka dla wydawania wyrokow. Obywatel Francuzki będzie miał poleconą sobie rolę Dyogenesa. Znaydzieli się kobieta wierna, ta odbierze w darze wyspę Itakę. Znaydzieli się bohater godny wyobrażać Alexandra, iego państwo będzie mu ofiarowane.,,

Z Londynu d. 20. Sierpnia.

Nowy parlament nie będzie tak liczny w nowych reprezentantow iak się spodziewano z początku: bo 140 tylko nowych członkow obrano, a duch wbywszych partyach panuiący i teraz pozostanie.

Słychać, że ob. Otto nie pierwey ztąd odiedzie aż poki traktat handlowy z Francyą do skutku nieprzyydzie, i jenerał Andreosi nie przybędzie.

Admirał Saumarez dowodzący na środziemnem morzu odjeżdza do Gibraltaru, gdzie przez lat trzy zabawi.

Tego roku naywiększe ciepło mieliśmy na 76 stopni na ciepłomierzu Fahrenheyta.

W tym tygodniu przybyło do kanału wiele bogato ładownych statkow z Indyy wschodnich.

Podług ostatnich doniesień wywoz opium z naszych wschodnio-indyyskich osad, pomimo zakazu Cesarza Chińskiego wprowadzania opium do Chin, wcale się nie zmnieyszył.

Z Hawru do Brystolu przybyły w ostatnim tygodniu 2 okręty z hiszpańską wełną.

Hr. Cholmondeley wyiechał z całem rodzeństwem na Francyą do Niemiec i Włoch.

Nasze dzienniki donoszą o następuiącem zdarzeniu: Niedawno ieden żołnierz w Dublinie na śmierć skazany został. Chciał o tem żonę uwiadomić. Miał bydź tracony w piątek, we czwartek pisze do niey list następuiący: Kochana Żono! Zyczę Ci rownie dobrego zdrowia, iakiego dziś używam, i muszę Ci donieść, żem wczoray o godzinie 11½ powieszony został. Ginąłem z wielką stałością. Licznie zgromadzony lud żałował losu moiego. Niech nie wygasza pamiątka moia w tobie i dzieciach moich.—Biedne iuż oyca nie maią!——Twoy wierny mąż aż do śmierci.,,

Wbrew ustawom kraiowym znowu 3 żony na rynku Shmitdfield przedano: iednę za 11 szyllingow, 2gą za 5 f. szt. (200 zł. p.) a 3cią za 10 gwiney (20 czer. zł.) Sposob tey sprzedaży iest następuiący. Mąż wiedzie na postron-

ku za szyię żonę pomiędzy bydło, i tam ią więcey daiącemu sprzedaie.

Gazeta Times nieprzestaie czynić uszczypliwych wyrzutow rządowi Francuzkiemu, stanowi się sędzią między Bonapartem i Rzpltą francuzką i nadewszystko zaprzecza osobistemu bespieczeństwu we Francyi, gdy tymczasem wcale przeciwnie widać tam ze wszech stron powracaiące porządek i bespieczeństwo. W wczorayszey swoiey gazecie rozbiera z zapałem mowę powiedzianą od bywszego na wygnanie skazanego dyrektora Barthelemy, dziśiay prezydenta senatu zachowawczego, przy oddaniu pierwszemu konsulowi uchwały senatowey, która władzę iego uwiecznia. " Po wszystkim, mowi taż gazeta, ten wielki i uroczysty dar, nie ziednał żadney spokoyney obietnicy dla naylepszego z ludów, ani żadnego nie otworzył widoku ulżenia strasznych uciemiężeń, które znosić musi. Samowolne uwięzienia, dowolne i bez sądu wygnania, policya woyskowa, systema śpiegowstwa i taiemnych doniesień, niewolność drukowania, sędziowie podług woli odmieniani, zupełna niebytność albo śmieszna mara reprezentacyi narodowey; żaden ciężar nie został zniesionym, żadne ludu żalenie się zaspokoionym; żadnego zapewnienia wolności ludu; żaden promyk nadziei, któregoby dostrzedz można! Ah Obywatelu Barthelemy! iakże piękną opuściłeś sposobność nieśmiertelną okrycia się sławą, i ileż niepotrzebuiesz zakryć się twoią senatorską Togą i łaską twoiego nowego Pana! „ W tymże sposobie więcey niż przykrym i satyrycznym gazeta Times mowi o odpowiedzi Bonapartego: " Odpowiedź pierwszego konsula nosi cechę iego mocnego i dzielnieyszego charakteru. Niezaczyna on bowiem iak Mahomet w (Tragedyi). *Mniemam się dosyć wielkim, abym was nie zwodził*, lecz pozwala iak Ryszard na dobro publiczne, ponieważ tak im się podobało uczynić. &c. „

Z Berna d. 15. Sierpnia.

Wszystkie woyska Helweckie tak piechota iak iazda stoiące tu na żołdzie pozawczoray poszły do Lucerny &c. Wczoray zrana oddział artyleryi z 8 sztuk armat na toż udał się przeznaczenie, a w wieczor jenerał Andermatt poiechał za niemi. Miasto nasze iest strzeżone przez ludzi wyborowych z rożnych dystryktów.

Mowią iż obywatel Schulthess członek wydziału skarbowego, wczoray w wieczor iako nadzwyczayny goniec od rządu poiechał do Paryża; zapewniaią oraz, że obywatel Verninak minister francuzki wysłał także gońca do Paryża.

W małych kantonach ciągle umysły są w poruszeniu; w kantonie Glaris zaburzenie coraz groźnieyszą przybiera postać. Dnia 10 odprawiło się zgromadzenie deputowanych rożnych gromad, na którym postanowiono z niczym się nie śpieszyć, oczekiwać iakiego rząd użyie środka, tudziesz inne kantony; a tym czasem odłożyć seymik (Landsgemeinde.) Lecz lud nieukontentowany z tego postanowienia zwołał inne zgromadzenie: goniec z Lucerny nadbiegł i seymik na dniu dzisieyszym rozpocznie się; obawiać się potrzeba, aby nie był burzliwym gdyż ludzie maiący nim kierować dalecy są od umiarkowania.

Rada wykonawcza zapatrzywszy się na żądanie obywatela Augustyna zowiącego się Opatem *Valsaint Mr i Panny de la Trappe* podane rządowi kantonu Fryburg, tak imieniem swoim iakoteż zakonników tego zgromadzenia względem powrocenia im dóbr Valsaint i klasztoru ich postawienia w tym stanie w iakim się poprzedniczo znaydował: wydała

wyrok następuiący: "Własnośc dóbr nieruchomych prawnie nabytych w roku 1791 przez zakonników de la Trappe iest na ich korzyść uznana. Do pozbycia dóbr tych pozwala im się przeciąg czasu 6 miesięcy rachuiąc od dnia wydania ninieyszego wyroku. Lecz iako zgromadzenie duchowne ci zakonnicy w przeciągu czasu 2 miesięcy kraie Rzpltey Helweckiey opuścić maią. Jeżeli do czasu opuszczenia przez nich kraiu Rzpltey nie będą mogli dòbr tych sprzedadź, będą mogli ustanowic pełnomocnika który, w imieniu ich przedaż w oznaczonym 6 miesięcy czasie uskuteczni. Zgromadzenie ich uważane iako trudniące się wychowaniem dzieci od tego momentu iest rozwiązane. Stosownie zatym do tego nakazuie się im, aby od dnia dzisieyszego żadnego dziecięcia nie przyymowali i dzieci rodem z Szwaycaryi natychmiast do rodzicow odesłali. Niemniey zakazuie im się iak naysurowiey wyprowadzać z sobą z Helwecyi gdy opuszczać ten kray będą, iakiego obywatela któryby ieszcze lat 20 nie miał.

Z Ratyzbony d. 20. *Sierpnia.*

Nadzwyczayny poseł francuzki ob. Laforest udowodnił swoie poselstwo d. 17 t. m. przed tymczasowym dyrektorem Rzeszy hrabią Colloredo przez pokazanie wypisu z protokułu konsularnego i oświadczył żądanie swoie względem przyśpieszenia złożenia deputacyi Rzeszy. Nazaiutrz pełnomocnik Cesarski baron Higel i dyrektor deputacyi baron Albini wymienili swoie pełnomocnictwa i utworzyli deputacyą. Gdy to nastąpiło, ob. Laforest i rezydent rossyyski baron Klüpfel, podali baronowi Albiniemu deklaracyą francuzko-rossyyską zawieraiącą w sobie plan wynadgrodzeń umowiony między Rossyą i Francyą, z dodatkiem, że deputowani będą pociągnieni do odpowiedzi, ieżeliby ta deklaracya przed uskutecznieniem planu rozgłoszoną została. Pozwolono deputacyi 60 dni czasu do przyięcia lub odrzucenia planu rachuiąc od d. 18 m. b.

Hrabia Görz złożył swoie listy zaufalne iako poseł brandeburski, a baron Rechberg iako poseł bawarski.

Jeszcze nie przybyli pełnomocnicy Czeski, Saski, W. Mistrza teutonskiego i Heski.

Przeszłey nocy przybył tu ob. Mathieu.

Poseł francuzki ob. Laforest był wczasie negocyacyi lunewilskiey dodany do pomocy Józefowi Bonapartemu.

Z Petersburga d. 10. *Sierpnia.*

Onegday Imperator wyiechał do Peterhoffu, gdzie się cała familia Imperatorska zbierze. Jutro będą w Peterhofie obchodzone imieniny Carowy matki.

Kompania rossyysko-amerykańska gotuie państwu w cichości wielkie korzyści z handlu z tą częścią świata. Uzbraia ona 2 okręty, które tu z żywnością, kotwicami, linami, żaglami &c. naładowane udadzą się przez cieśninę Magiellańską ku północozachodnim brzegom Ameryki, i wyspom alentyńskim dla dostarczenia potrzeb tamecznym rossyyskim osadom, zabrania ładunku skor w celu zamienienia onych w Chinach na chińskie towary i zrobienia osady na wyspie Urup nayporudnieyszey z wysp kurylskich, a potem około przylądka dobrey nadziei powrocą. Te okręty będą obsadzone samemi Rossyanami. Imperator rozkazał flocie dostarczyć naylepszych do tego officyerow i maytkow Gdy się ta pierwsza rossyyska podroż około świata uskuteczni, nie można wątpić o dobrych iey skutkach; kommenda iey iest dana Panu Krusenszternowi, który długo bawił w Indyach wschodnich i pierwszy ten plan podał. Do założenia osady na wyspie Urup wezwała kompana iednego z tuteyszych anglikow z pensyą roczną 15000 rubli i nadgrodą 20,000 rubli, który tam wysławiać ma potrzebne okręty. Dotąd wschodnie towary prowadzono lądem, co niezmiernie wiele kosztowało. Dla nie tracenia czasu kupiono w Hamburgu 2 okręty, które w Październiku podroż rozpoczną.

DODATEK

DO Nru. 72.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W e Srode Dnia 8 Września 1802.

Wiadomości tyczące się nauk i kunsztow, uczonych.

Ob: Balois wydaie teraz w Paryżu, roczniki Statystyki — zawieraiące materye tyczące się ekonomii polityczney i handlowey, geografii, historyi naturalney, rolnictwa, fizyki &c. W numerze 3cim znayduie się artykuł o długości życia ludzkiego i zapytania podane z tego względu, przez P. Sinclair, baroneta i członka Parlamentu angielskiego. — Minister Jnt: W kazał go ogłosic oddzielnie. Maiąc go sobie prosto przesłany od autora, podziękował mu za to przez ministra Rzpltey w Anglii. ,, Godną iest rzeczą (słowa są listu ob. Chaptal do ob. Otto) męża, ktory ciągle zatrudniał się tym, co iest użytecznym, zastanowic się nad iednym z nayciekawszych i naybardziey interesuiących przedmiotów nauki człowieka. — Rozkażę ogłosic wszędzie zapytanła P., Sinclair &c.

Zapytania te, podane światłym osobom do rozwiązania, są następuiące: 1) Jaki ma wpływ klima na zdrowie i długośc życia człowieka? 2) Jaki skład ciała iest naylepszy dla zdrowia i długości życia? 3) Czy istotną iest potrzebą, aby życ zdrowym i długo, byc zrodzonym z rodziców młodych i zdrowych? 4) Czy są przykłady dowodzące, że zdrowie i starość, mogą pochodzic z skłonności i charakteru osob? 5) Kondycya człowieka, możeźli sprawic widoczną rożnicę? 6) Jakie professye i rzemiosła, przychylne lub przeciwne są długości życia? 7) Dla zachowania zdrowia i przedłużenia życia, praca albo umiarkowane ciała ćwiczenie, sąli potrzebne? 8) Ci, którzy do lat doszli podeszłych, czy żyli w małżeństwie? 9) Między podeszłemi, iaka była stosunkowa rożnica, między męszczyznami i kobietami? 10) Czy znano kiedy osoby, któreby odnawiały wiek swoy, przez nabycie nowych zębow i nowych włosow? 11) Jakie są sposoby przedłużenia życia? 12) Jakie są skutki żywności? 13) Jakie są skutki ubiorow? 14) Co za rożnica między rozmaitością mieszkań, na wsi i w mieście? 15) Jakie są skutki nałogow i zwyczaiow, rannego wstawania, kąpieli, porządnego w pewne godziny iedzenia i spania i iakie są okoliczności, letkie na pozor, ale od których zdrowie i długość życia zawisły? 16) Względem lekarstw medycyny, które są nayużytecznieysze i nayzdrowsze w rozmaitych przypadkach? 17) Jakie mamy nayosobliwsze przykłady długiego życia, i iakie są tego prawdziwe przyczyny? 18) Co za systemow ci się trzymali, którzy żyli naydłużey? 19) Czy są w okolicach waszych powtarzaiące się często przykłady długiego życia i iaka w opisach ich rożnica, od opisow zrobionych przez Hufelanda? 20) Jakie są wasze myśli i dostrzeżenia oddzielne, względem zdrowia i długości życia?

Miło iest czytac te ważne zapytania, członka parlamentu angielskiego, przesłane poufale do ministra Rzepltey francuzkiey i natychmiast przez niego ogłoszone. I tak dwa narody, które niedawno nie korrespondowały między sobą, iak przez manifesta woienne, wzywaią się dziś i pomagaią sobie wspolnie, w szukaniu naylepszego sposobu przedłużenia życia ludzkiego.

Wyszło w Paryżu dzieło pod tytułem: *Voyage pittoresque & historique de l'Istrie de la Dalmatie* — przez ob. Lavalée — ozdobione kartami geograficznemi, planami i kopersztychami, przez ob. Cassas.

Cassas wyieżdza z Rzymu do Wenecyi, a potem do Triestu. — W Pola rysuie wielki amfiteatr, którego zewnętrzny mur tylko pozostał i świątynią poświęconą Rzymowi i Augustowi i bramę tryumfalną, którą Salvia Posthuma, dla męża swoiego Sergiusa Lepida wystawić kazała, a która teraz iest bramą miasta. Wspaniały amfiteatr mieścic mogł mieszkańcow miasta Pola, dawniey kwitnącego, teraz zaś tylko 700 ludności maiącego. — Przez Fiume, Veglia i wyspy Dalmackie, przybywa do Zara. Amfiteatr miasta tego zupełnie iest zburzony, mieszkańcy mniey go żałuią iak wodociągu Traiana i piią teraz wodę z cistern, Rozwaliny bramy tryumfalney i kolumny świątyni Junony, są iedyne zabytki starożytności w tym mieście. — Ciekawsze są ruiny miasta Nona. Widzi potem Zara Vechia, dawniey Blandona i Asseria dziś Podgrage — z tamtąd iedzie do Spalatro. Zatrzymuie sie w Sebenico, odwiedza i rysuie wspaniałą kaskadę Karka. — Obok tych wielkich scen natury, autor zastanawia się z smutkiem nad mieszkaiącym tam ludem, którego byłoby pochwalic, nazywaiąc go dzikim. Takiemi są mieszkańcy doliny Strosella i wyspy Morter — w Vodizza rosną wiśnie zwane Marasques, z których się robi Maraskin. — Przybywa do Spalatro. — W mieście tym znayduie wspaniałe rozwaliny ogromnego pałacu Dioklecyana, świątyń Jowisza, Diany, Eskulapa. Uważa nadgrobki, rzeźby, napisy &c. Odwiedza nakoniec Salana, Clisse i wielką kaskade w Cettina. Rysuie co widzi. Lavallée opisuie to wszystko czego iuż widzieć nie można. Artysta zwraca oko na przedmiot teraźnieyszy; autor sięga myślą do czasow odległych. Obydway przykładaią się do uczynienia dzieła tego pięknym, zabawnym i pożytecznym; pierwszy pięknością rysunku, drugi uwagami historycznemi.

CENA ZBOZ

Na targu w Krakowie d. 7. Września 1802.

Korzec Pszenicy	zł. pol.	30	do	36.
— Żyta	—	20	—	26.
— Jęczmienia	—	17	—	20.
— Owsa	—	10	—	11.
— Groch	—	23	—	27.
— Kaszy iaglaney	—	40	—	46.

W Wiedniu d. 28. Sierpnia.

Meca wynosząca 15 naszych garcy:

— Pszenicy	zł. pol.	18	do	25.
— Żyta	—	15	—	19½.
— Jęczmienia	—	11	—	13.
— Owsa	—	7	—	10.

W Brynie d. 27. Sierpnia.

Meca Pszenicy	zł. pol.	19	do	22.
— Żyta	—	15	—	17½.
— Jęczmienia	—	10	—	12.
— Owsa	—	8	—	9.
— Prosa	—	15½	—	16½.

W Gdańsku d. 23. Sierpnia.

Szefel czyli pół korca naszego w monecie pruskiey:

— Pszenica	zł. pol.	13½	do	18½.
— Żyto	—	9	—	12¼.
— Jęczmień	—	7	—	7½.
— Owies	—	4¼	—	5.

DONIESIENIA.

Magistrat Miasta C. K. Stołecznego Krakowa podaie do wiadomości, iż różne kleynoty w złocie, srebrze i w koralach dnia 14 Września r. b. o godzinie 9 ranney tu na Ratuszu przez publiczną licytacyą więcey daiącemu za gotowe pieniądze sprzedawane będą.

Wszyscy zatem chcący sobie takowych kleynotow nabydź, maią się na wzwyż wyrażonym terminie, i mieyscu znaydować. Dan w Krakowie d. 13 Sierpnia 1802.

J. Gellinek.
T. Krzyżanowski.
Łodzinski.

Z Rady Magistratu C. K. Stołecznego Miasta Krakowa.
Kozłowski sekr.

W Galicyi Wschodniey w Cyrkule Myślenickim w Osieku pod Kentami, znayduie się 58 Baranow Hiszpańskich przedniego gatunku, każdego czasu do sprzedania na mieyscu: 2, 3, i 4 letnie po czer: zł: 3, rocznie zaś po ryń: 10.

Kamienica w Krakowie ulicy Floryanskiey pod Nrem 542 stoiąca iest do sprzedania, y sobie takowey życzył nabyć niech się uda do teyże kamienine na pierwsze piętro na

tył okna, gdzie o cenie powezmie wiadomość, w którey to kamienicy na dniu 15 Września 1802 roku rożne rzeczy ruchome i suknie zra o godzinie 9 a po południu o godzinie 2 sprzedawane będą, a to za gotowe pieniądze.

Na dniu 27 Września t. r. propinacya miasta Połańca, którey cena fiskalna iest 616 zł. ryń. tudzież na dniu 29 Września tu propinacya miasta Osieka, którey cena fiskalna 280 zł. ryń. iest w kancellaryi urzędu cyrkularnego Sandomirskiego zrana o godzinie 9tey na 3 lata przez publiczną licytacyą naywięcey daiącemu w arędę puszczone zostaną. Ochoczy zatym zaarendowania na wyznaczonym dniu w mieyscu znaydować się maią.

Dan w Sandomirzu dnia 3go Augusti 1802.

Lakupicz, Starosta Cyr.

C. K. sądy szlacheckie Lubelskie Galicyi zachodniey oznaymuią tym Edyktem Urod: Theresie z Laskiewiczow Brzozowskiey matce i opiekunce i Kazimierzowi małoletniemu po Franciszku Brzozowskim zostawionemu synowi, że sukcessorowie Jana Jakóba Bourkard, to iest Elżbieta Bourkard wdowa i Konegunda z Bourkard Charniszowa, u sądow tych w sprawie zapłacenia summy 112000 zł. pol. c. s. c. tudzież ażeby powodowie na prawa i bespieczeństwo względem dóbr Turzystwo z przyległ: w tymże mieyscu gdzie ta sama oblatowana była naystępowali, żałobę na nich podali i opomoc sądu ile sprawiedliwość wymaga dopraszali się.

Gdy zaś sądy te nie maiąc wiadomości, gdzie oni zostaią lub czy wcale w C. K. kraiach dziedzicznych znayduią się, im patrona tuteyszego Ur. Obniskiego z ich szkodą, i ich kosztem zastępcą postanowiły, z którym proces ten podług ordynacyi i sądowey rozpocznie się, i ukonczony zostanie; oni przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upominaią się, ażeby wczasie przyzwoitym to iest w 90 dniach sami się stawili, albo ieżeli iakie maią prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześnie przesłali, albo nakoniec innego patrona obrali, tego sądom tym wymienili, i podług przepisu tych śrzódkow prawa używali, które do obrony swey sprawy za na skutecznieysze osądzą, gdyż inaczey wszelką niedogodność z zaniedbania wynikaiącą podług opiewu C. K. praw samiby sobie przypisać byli winni. — Dan w Lublinie dnia 23 Czerwca 1802 roku.

Gołaszewski.
Wrabetz.
Purtscher.

Z Rady C. K. Sąd: Szlach: Lubel: Galicyi Zachodniey.
Sahaneck.

Z Ces. Kr. kraiowego Gubernium na Galicyą Zachodnią.

Dnia 1 Pozdziernika r. b. puszczony będzie w Ces. Kr. Gubernium na Galicyą zachodnią w Krakowie liwerunek wszystkich, iakiekolwiek imię maiących skarbowo-drukarskich i z tym połączonych introligatorskich robot, wyiąwszy xiązki szkolne normalne i łacińskie, dla C. K. Gubernium, dla C. K. Appellacyi i C. K. sądów szlacheckich w Krakowie i Lublinie, dla Buchalteryi prowincyonalno-rządowey, dla kassy główney, dla kassy bankocetlowey, dla administracyow ceł, tabaki i stępla, i administracyi mięsa koszernego, dla administracyi dóbr rządowych, Dyrekcyi kraiowo-budowniczego, Urzędu mienniczo-probiernego dla urzędu fiskalnego, Dyrekcyi Pollicyi, urzędu jeneralnego taxalnego, i dla sądów kryminalnych w Krakowie, Lublinie i Sandomierzu, nakoniec dla wszystkich urzędów Cyrkularnych i Dyrekcyi powiatowey olkuszowskiey, na lat trzy od 1go Grudnia 1802, aż do ostatniego Listopada 1805 owemu, który roboty te w cenie naytańszey dostarczać zobowiąże się.

Ceny wywołania są:

I. W przypadku gdy urzędy i instancye same papieru dostarcą.

a) na ordynaryynym drukowym papierze ryza po	*Ryń.*	*2 kr.*	*30*
b) na kleiowym papierze ryza po . .	—	3	— —
c) na papierze medyan ryza po . . .	—	4	— —
d) na papierze rygałowym ryza po . .	—	7	— —
e) na papierze superrygałowym ryza po .	—	12	— —
f) na papierze imperyał ryza po . . .	—	15	— —

II. W przypadku zaś gdy liwerant sam papier do tego dostarczy.

a) *za ryzę ordynaryynego drukowego papieru po* 275½ □ *cali* *Ryń.* 4 *kr.* 24.
b) *za ryzę ordynaryynego kleiowego papieru na* 275½ □ *cali* — 5 — 30.
c) *za ryzę medan papieru po* 338½ □ *cali* . . . . — 11 — —
d) *za ryzę rygałowego papieru po* 425½ □ *cali* . . . — 17 — 36.
e) *za ryzę superrygałowego papieru po* 476¾ □ *cali* . . — 23 — 6.
f) *nakoniec za ryzę imperyał papieru po* 584½ □ *cali* . — 28 — 36.

Wreście ma się każdy na licytacyą przychodzący w wadium gotowych pieniędzy przed licytacyą zaliczyć się maiących 2000 *ryńskich, iako* 10 *procentow rocznego cyrcyter zarobku, opatrzyć, ktore owym licytantom natychmiast po zakończoney licytacyi wrócone będą, którzy nienaylepsze podanie wyrzekli, tym zaś ktorzy naylepiey podali, takowe pieniądze po zezwolonym licytacyynym resultacie i utwierdzonym kontrakcie przez rząd kraiowy, w summę kaucyi zaliczoney bydź maiącey wrachowane, lub po złożeniu kaucyi wrocone będą; przeciwnie zaś, gdyby kontrahent od dzierżawy zalicytowaney przed zawarciem kontraktu odstąpić miał, takowe pieniądze na rzecz skarbu poydą. — W Krakowie d.* 26 *Marca.* 1802.

Fest.

C. K. sądy szlacheckie Lubelskie Gallicyi zachodniey, oznaymuią tym Edyktem Ur. Mikołaiowi i Ignacemu Mrozowickim, że Ignacy Kuczewski, u sądow tych o summę 160940 zł. pol. 15 gr. lub teyże zabespieczenie, żałobę na nich podał, i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga dopraszał się.

Gdy zaś sądy te nie maiąc wiadomości gdzie oni zostaią lub czy w cale w C. K. kraiach dziedzicznych znayduią się im patrona tuteyszego Moraczewskiego z ich szkodą i ich kosztem zastępcą postanowiły, z którym proces ten podług ordynacyi sądowey rozpocznie się, i ukonczony zostanie; oni przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upominaią się: ażeby w czasie przyzwoitym to iest: w 90 dni excypowali, albo ieżeli iakie maią prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześnie przesłali albo nakoniec innego patrona obrali, tego sądom tym wymienili, i podług przepisu tych sródkow prawa używali, które do obrony swey sprawy za nayskutecznieysze osądzą, gdyż inaczey wszelką niedogodność z zaniedbania wynikaiącą podług opiewu C. K. praw, samiby sobie przypisać byli winni. Dan w Lublinie dnia 9. Czerwca 1802 roku.

Gołaszewski.
Partscher.
Gruszecki. *Z Rady C. K. Sądów Szlacheckich Lubelskich Gal. Zachod.*
Sahaneck.

C. K. sądy szlacheckie Lubelskie Galicyi zachodniey, oznaymuią tym Edyktem Urodzonemu Xaweremu i Antoniemu Turskim ś. p. Felixa Turskiego Biskupa Krakowskiego sukcessorom, tudzież Placydowi Trzaszkowskiemu, że Paweł Jagmin o zwrocenie terminu z przeniesienia zaczętey) przez małoletniego Dominika Xcia Radziwiłła o powrocze nie Folwarku) na nich sprawy, u sądów tych żałobę na nich podali, i o pomoc sądu ile sprawiedliwość wymaga dopraszał się.

Gdy zaś sądy te nie maiąc wiadomości gdzie oni zostaią lub czy w cale w C. K. kraiach dziedzicznych znayduią się, im patrona tuteyszego Ur. Reynbergiera, z ich szkodą i ich kosztem zastępcą postanowiły, z którym proces ten podług ordynacyi sądowey rozpocznie się: i ukończony zostanie; oni przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upominaią się: ażeby w czasie przyzwoitym to iest: dnia 14 *Września r. b. o godzinie* 10 *ranney sami się stawili, albo ieżeli iakie maią prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wcześnie przesłali, albo nakoniec innego patrona obrali, tego sądom tym wymienili i podług przepisu tych środkow prawa używali, które do oboroney swey sprawy za nayskutecznieysze osądzą, gdyż inaczey wszelką niedogodność z zaniedbania wynikaiącą podług opiewu C. K. praw, samiby sobie przypisać byli winni. Dan w Lublinie dnia* 7 *Lipca* 1802.

Gołaszewski.
Gruszecki.
Friedenthal. *Z Rady C. K. Sądow Szlachec. Lubelskie Galicyi Zachod:*
Sahaneck.